

Sociologia del Gènere

Codi: 105807

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500000 Estudis Socioculturals de Gènere	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Nuria Alcaraz Coca

Correu electrònic: nuria.alcaraz@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

Aquesta assignatura pretén introduir l'alumnat en les principals corrents de la Sociologia que es van centrar en l'anàlisi del gènere, entenent la forma com la desigualtat de gènere es reflecteix a la vida en societat i com els poders públics promouen canvis i accions positives per potenciar l'equitat de gènere.

Els objectius formatius són:

- Formar l'alumnat en les principals corrents de la Sociologia que es van centrar en l'abordatge social del gènere;
- Conèixer els conceptes més rellevants que permetin analitzar les relacions de desigualtat de gènere des de la perspectiva sociològica;
- Problematitzar les desigualtats socials en clau de gènere;
- Conèixer els indicadors concrets que ens permeten avaluar la desigualtat de gènere en l'àmbit global i local;
- Aplicar les bases teòriques a la construcció d'indicadors de gènere;
- Sistematitzar històricament les polítiques d'igualtat de gènere des d'una perspectiva Global i local;
- Analitzar les polítiques públiques de promoció de la igualtat de gènere;
- Apropar l'alumnat a una perspectiva feminista de polítiques públiques;
- Conèixer exemples de plans d'igualtat de gènere en l'àmbit municipal;
- Profunditzar en el biaix de gènere a les polítiques públiques;
- Conèixer els elements per al disseny de polítiques públiques d'igualtat de gènere.

Competències

- Expressar-se correctament i de manera no sexista ni homofòbica tant oralment com per escrit.
- Formular, argumentar i debatre idees pròpies i alienes de manera respectuosa, crítica i raonada.
- Incorporar la perspectiva no androcèntrica en els treballs duts a terme.
- Interpretar i explicar la història de les relacions de gènere, la significació de les diferències i els processos de generació de desigualtats en un context de globalització.
- Interpretar les desigualtats que afecten el gènere en relació amb la sexualitat, la classe, el grup ètnic i el territori a partir dels conceptes i enfocaments de l'anàlisi sociocultural.
- Proposar accions correctives de les violències que desencadenen els tipus i graus de discriminació per raó de sexe, gènere i orientació sexual.
- Proposar polítiques de gènere i plans d'igualtat i equitat en institucions, empreses i organitzacions públiques, privades i no governamentals, i analitzar-ne els resultats.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar l'impacte de l'aplicació de polítiques socials amb perspectiva de gènere.
2. Analitzar teòricament exemples etnogràfics de diversitat cultural en els àmbits de l'educació, el gènere i els sistemes d'inclusió-exclusió.
3. Comparar els diferents enfocaments teòrics sobre l'estructura social amb perspectiva de gènere.
4. Definir els conceptes necessaris per entendre l'estructura social en clau de gènere.
5. Distingir els efectes de les variables sexe i gènere en les anàlisis empíriques.
6. Elaborar un discurs organitzat i correcte, oralment i per escrit, en la llengua corresponent.
7. Fer un ús inclusiu del llenguatge.
8. Identificar situacions de desigualtat de gènere en diferents àmbits (legals, laborals, educatius, familiars) i aportar propostes d'actuació per combatre-les.
9. Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
10. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
11. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació propi de les disciplines requerides.

Continguts

BLOC 1 - Introducció a la sociologia del gènere: conceptes clau i corrents principals

Conceptes clau

1. La socialització de gènere
2. La divisió sexual del treball
3. El gènere com a categoria i com a procés
4. Els règims de gènere i de desigualtat

Corrents principals

1. Enfocament funcionalista
2. L'interaccionisme simbòlic
3. La teoria del conflicte
4. La imbrinació entre les onades del moviment feminista i la teoria sociològica feminista

BLOC 2 - Desigualtat de gènere i polítiques públiques

Indicadors socials de les desigualtats de gènere

1. Introducció a les desigualtats socials de gènere: accés, qualitat i resultats en salut, educació, ocupabilitat, participació, economia i usos del temps;
2. Indicadors de gènere: Conceptualització, construcció i abast
3. Construcció d'indicadors de gènere
4. L'Índex de la desigualtat de gènere i la desigualtat en l'àmbit Global
5. Indicadors globals, a Europa, a Espanya i a Catalunya

Breu història de les polítiques d'igualtat de gènere

1. La conferència de Pequín
2. Polítiques d'igualtat al voltant del Món: Equality Act; els països Nòrdics i els països mediterranis;
3. La construcció del model social europeu i el rol de les dones;
4. Desenvolupament de polítiques d'igualtat a Espanya i Catalunya

Disseny i anàlisi de les polítiques públiques d'igualtat de gènere

1. La necessitat de polítiques d'igualtat de gènere i la incorporació de la perspectiva de gènere a les polítiques públiques
2. Transversalitat de gènere - Marco normatiu
3. La perspectiva interseccional a les polítiques públiques
4. Fases d'implementació de polítiques d'igualtat: El diagnòstic, el disseny, el seguiment i l'avaluació d'indicadors

Anàlisi de les polítiques públiques d'igualtat per àmbits d'actuació

1. Desigualtats, biaixos de gènere i polítiques públiques d'ocupació
2. Desigualtats, biaixos de gènere i polítiques públiques per la democratització de la cura
3. Desigualtats, biaixos de gènere i polítiques públiques de salut
4. Desigualtats, biaixos de gènere i polítiques públiques de coeducació
5. Desigualtats, biaixos de gènere i polítiques públiques d'urbanisme i mobilitat
6. Debats i reptes en el disseny de polítiques públiques per transformar la masculinitat

Metodologia

Classes magistrals

Lectura de textos (en castellà, català i en anglès)

Debats a l'aula

Treballs en equip

Treballs individuals

↑
:

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes i seminaris	50	2	
Tipus: Supervisades			
Tutoria	10	0,4	
Tipus: Autònomes			

Avaluació

Consideracions generals de l'avaluació

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 1/3 parts de les activitats d'avaluació.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. La professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Avaluació continuada

L'alumnat haurà de lliurar les següents evidències:

- 1) Treball individual sobre el bloc 1 (30%)
- 2) Treball en parelles sobre el bloc 2 (30%)
- 2) Treballs grupals en format seminari (Total 20%)

Presentació de lectures i dinamització de debat en seminari (10%)

Lectura i anàlisi al voltant d'una temàtica dels seminaris (10%)

- 3) Participació a classe - (Total 20%)

Assistència als seminaris obligatoris (10%)

La participació en debats, la resposta a preguntes i la participació en moments de reflexió (10%)

Avaluació única

L'alumnat podrà presentar-se a l'avaluació única mostrant les següents evidències a la data límit acordada:

- Treball individual sobre el bloc 1 (40%)
- Treball individual sobre el bloc 2 (40%)
- Respostes individuals al voltant d'una temàtica dels seminaris (20%)

Procediment de recuperació

Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total (AVALUACIÓ CONTINUADA) o bé lliurar totes les proves previstes (AVALUACIÓ ÚNICA).

Per participar al procés de recuperació el/la professor/a pot exigir a l'estudiant haver obtingut una qualificació mitjana final de 3,5.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació a l'aula	20	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Treball en parelles	30	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Treball individual	30	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Treballs en equip	20	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Bibliografia

Bibliografia obligatòria

En començar el curs es lliurarà la llista de lectures.

Bibliografia recomanada

CORRESPONENT AL BLOC 1

Arango, L. G. (2005) ¿Tiene sexo la sociología? Consideraciones en torno a la categoría género. Revista Sociedad y Economía, núm. 8, pp. 1-24.

Acker, Joan (1992). From Sex Roles to Gendered Institutions, American Sociological Association 21(5), 565-569

Acker, Joan (2006). Inequality regimes: Gender, class, and race in organizations, Gender and Society, 20(4), 441-464.

Adam, Barbara (1995), Timewatch: The social analysis of time. Cambridge: Polity Press

Alfama, Eva; Miró, Neus; Martí, Marc; Giménez, Laura; Obradors, Anna i González, Robert (2004). Género y movimientos sociales: la participación de las mujeres en la Plataforma en Defensa del Ebro, VII Congreso Español de Ciencia Política y de la Administración

Biglia, Barbara i Luna, Ester (2012). Reconocer el sexismo en espacios participativos. Revista de Investigación en Educación, 10(1), 88-99

Borderías, Cristina; Carrasco, Cristina; Alemany, Carme. (eds) (1994). Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales. Madrid: FUHEM-Icaria.

Butler, J. (2006). El Género en Disputa. Paidós Ibèrcia S.A., Barcelona

Beckwith

Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. Gender & Society, 19(6), 829-859.

Connell, R.W. 2004. Gender and Power: Society, the Person and Sexual Politics. 2 nd edition. Stanford: Stanford University Press

CHAPPELL, Louise (2006). Comparing Political Institutions: Revealing the Gendered Logic of Appropriateness Politics Gender, 2(2), 223-235.

CHAPPELL, Louise i WAYLEN, Georgina (2013). Gender and the hidden life of institutions Public Administration, 91(3), 599-615. Díaz Martínez. C., Dema Moreno, S. (ed.), (2013). Sociología y Género. Editorial Tecnos. Madrid

[Holmes, M. \(2007\). Introduction to the sociology of gender. In: M. Holmes. What is gender? Sociological approaches. London: Sage publication, pp. 1-15.](#)

DELPHY, Christine (1980) The main enemy [1977]. Feminist Issues, 1(1), 23-40.

FRASER, Nancy (2016). Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually, Social Text, 25/26, 56-80

FREEMAN, Jo (2017). La tiranía de la falta de estructuras [1970]. Madrid: Utopía pirata

GILLIGAN, Carol (2000). La ética del cuidado [1982], Barcelona: Cuadernos de la Fundació Víctor Gífols i Lucas, 30.

Leek, Cliff & Kimmel, Michael. (2013). Conceptualizing Intersectionality in Super-ordination: Masculinities, Whitenesses, and Dominant Classes. Routledge International Handbook of Race, Class, and Gender. Routledge

PATEMAN, Carol (1995). El contrato sexual [1988], Barcelona: Ed. Anthropos

_ (1996). Críticas feministas a la dicotomía público/privado, Barcelona: Ed. Paidós

Sayer, L. 2005. Gender, Time and Inequality. Social Forces 84, 1: 285-303

Stone, P. (2011) Getting to Equal: Progress, Pitfalls, and Policy Solutions on the Road to Gender Parity in the Workplace. The Inequality Reader. Ed. David B. Grusky and Szonja Szelényi. 2nd ed. Boulder, CO: Westview, 337-44.

VERGE, Tània i DE LA FUENTE, Maria (2014). Playing with Different Cards: Party Politics, Gender Quotas and Women's Empowerment. International Political Science Review, 35(1),67-69.

WEST, Candace, & ZIMMERMAN, Don H. (1987). Doing Gender, Gender and Society, 1(2), 125-151.

Sembrant cures

CORRESPONENT AL BLOC 2

Abril, P. (2009) Per què són necessàries les polítiques d'igualtat de gènere adreçades als homes?, Revista Barcelona Societat, Ajuntament de Barcelona

Alcaniz Moscardó, M. (2015) Género con clase: la conciliación desigual de la vida laboral y familiar. RES. Revista Española de Sociología, no 23, p. 29-55.

Alfama, Eva. (2015). Género, poder y Administraciones públicas: sobre la (im)posibilidad del cambio hacia una mayor igualdad. Una revisión de la literatura. Revista Espanola de Ciencia Política. 263.

Artacoz, L., Cortès, I., Borrell, C., (2009) Les desigualtats de gènere en la salut a Barcelona, Revista Barcelona Societat, Ajuntament de Barcelona

Astelarra, J. (2005) Políticas públicas de igualdad en España y Europa, a M. De la Fuente (dir.) Repensar les polítiques de gènere des de l'àmbit local. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials, Col. Ciutats i Persones.

Azpiazu, Jokin (2015). Hombres y feminismo: del privilegio del confort a la incomodidad de la implicación política en cuestiones feministas. Papeles Del CEIC, International Journal on Collective Identity Research, 2, 4.

Bustelo, M.; Lombardo, E. (2005) "Mainstreaming" de género y análisis de los diferentes "marcos interpretativos" de las políticas de igualdad en Europa: el proyecto MAGEEQ", *Aequalitas: Revista jurídica de igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres*, núm. 17, pp. 15-26.

Borràs Català, Vicent i Moreno Colom, Sara (2021). La crisis de la COVID-19 y su impacto en los trabajos: ¿Una oportunidad perdida? *Anuario IET de Trabajo y Relaciones Laborales*, 7(7), 187-209.

Carrasco, C. (2007), [Estadísticas sota sospita: proposta de nous indicadors des de l'experiència femenina](#). Barcelona: Institut Català de les Dones;

Carrasco, Cristina, Borderías, Cristina i Torns, Torns (2011). El trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas, Madrid: Ediciones Catarata

Comisión Europea (2007) Guía de integración de la dimensión de género en las políticas de empleo ([online](#))

Consejo de Europa, (1999) Mainstreaming de género. Marco conceptual, metodología y presentación de "buenas prácticas". Informe final de las actividades del Grupo de especialistas en mainstreaming (EG-S-MS), (versión español e inglés), Instituto de la Mujer, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Serie documentos, número 28, Madrid, pp. 26.

Cordoni, Elena (1993) Las mujeres cambian los tiempos, *Cuadernos de Relaciones Laborales*, 2, 221-237

[Dávila Díaz](#), M. (2004) Indicadores de Género, Guía Práctica, Sevilla: Instituto Andaluz de la Mujer ([online](#))

Dávila, M. (2004), "Indicadores de género", Jornadas de la Unidad de Igualdad y Género, "Mainstreaming de género: conceptos y estrategias políticas y técnicas", 26 y 27 de octubre de 2004, Sevilla

De la Fuente, M (dir.) (2005) Repensar les polítiques de gènere des de l'àmbit local. Barcelona: ICPS.

De la Fuente, M (dir.) (2008) Polítiques locals dels temps. Gènere, ciutat i benestar quotidià. Barcelona: ICPS

Durán Heras, M. Angeles: El valor del tiempo ¿cuántas horas te faltan al día?, Madrid, Espasa-Calpe, 285 págs.

Federación Española de Municipios y Provincias: area de Igualdad, (2006), Documento marco para la gestión de las políticas locales de igualdad, Madrid ([online](#))

FRASER, Nancy (2016). Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually, *Social Text*, 25/26, 56-80

FRASER, Nancy (2000). ¿De la redistribución al reconocimiento? Dilemas de la justicia en la era «postsocialista» a FRASER, Nancy i BUTLER, Judit (2000). ¿Reconocimiento o redistribución? Un debate entre marxismo y feminismo. Madrid: Traficantes de Sueños

Mcdaniel, Susan. (2010). Gøsta Esping-Andersen, *Incomplete Revolution: Adapting Welfare States to Women's New Roles*. *The Canadian Journal of Sociology*. 35.

Instituto Europeo de la Igualdad de Género, (2017) Síntesis para 2017, Luxemburgo ([online](#))

Institut d'Avaluació de Polítiques Públiques

Institut d'Avaluació de Polítiques Públiques

Instituto Vasco de la Mujer, Guía para la medición de los impactos de las políticas de empleo y reactivación económica en las mujeres ([online](#))

Jacquot, S. (2015). *Transformations in EU Gender Equality: From Emergence to Dismantling*. London: Palgrave.

Lewis. J. (2009) *Work-Family balance, gender and policy*. Chetelham: Edward Elgar

Lorente, M. (2009). Los nuevos hombres nuevos. Los miedos de siempre en tiempos de igualdad. Barcelona: Ediciones Destino;

Macias, M., Cuentas, S., Pino, E. (2018), Guia per elaborar un pla de polítiques d'igualtat de gènere de les administracions locals, Associació Catalana de Municipis ([online](#))

MERGAERT, Lut i LOMBARDO, Emanuela (2014). 'Resistance to implementing gender mainstreaming in EU research policy', in: Weiner, Elaine and Heather MacRae (eds): 'The persistent invisibility of gender in EU policy' European Integration online Papers (EIoP), Special issue 1, 18, 1-21.

Observatorio de Género sobre Economía, Política y Desarrollo (2018) Guia de Género para Políticas públicas más transformadoras ([online](#))

Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (2018), Índices e indicadores de desarrollo humano, Actualización estadística de 2018

Rico, M., Gómez-Limón, J.A., (2011) Propuesta metodológica para la construcción de indicadores sintéticos de igualdad de género. El caso del mediorural de Castilla y León, [Vol 69, No 1](#)

Ruiz Cantero, M. T. (2009) Sesgos de género en la atención sanitaria. Escuela Andaluza de Salud Pública, Consejería de Salud, Junta de Andalucía

Tobío, C.(2012) Cuidado e identidad de género. De las madres que trabajan a los hombres que cuidan. Revista Internacional de Sociología, [S.l.], v. 70, n. 2, p. 399-422

TORNS, Teresa, BORRÀS, Vicent, MORENO-COLOM, Sara i RECIO, Carolina (2006). Les polítiques de temps: un debat obert, Dossiers del Temps, Ajuntament de Barcelona

Programari

S'utilitzarà Teams per instal·lar a l'ordinador personal i en les aules